

На рідніх шляхах.

(Допись з російської України).

Тільки прокинувшись, я побачив роки економічний і політичний рух в робітничих масах Росії, тільки почали знов ставати на ноги соціал-демократичні організації — як знов варивуло з усією силою з робітничих сьєдінних кругів домагання припинити братовбивчу війну фракцій в соціал-демократичній робітничій партії Росії, об'єднати всі її організації і течії в одну суцільну партію. Так і бачив як по-дур вешті новий багаторишній вітер повного надії життя і вісн агітації ті болячки, що наросли на партійнім тілі в дві лихоліття реакції. І по цьому наказу життя партія окремими своїми частинами стремить до відродження і до свого об'єднання.

Перед двома тижнями відбулась по за межами Росії конференція цієї частини С. Д. Р. П. Р., що стремить до об'єднання усіх її течій організації, не виключаючи і тих діячів отвертого робітничого руху, так званих „ліквідаторів“, які правда зробили багато по-хиток і припустили в своїй літературі старий партійний прапор, але з другого боку пособили виробити нову тактику і нові організаційні форми і тепер знов вертають ся, під натиском робітників, в стару партійну організацію. Підготували цю конференцію переважно т. зв. національні організації, за винятком соціал-демократії Польщі і Литви. Але прийняли участь в конференції організації різних напрямків. Було 18 делегатів з рішачими голосами та 10 з дорадами. Крім того цілий ряд організацій в Росії згодилось прислати своїх делегатів, місцями їх об'єднали, але арешти перебили їх прибуття. Було на конференції

лом коло 8 тисяч членів. Частини партійної преси на-береть ся більш як 60 тисяч. Найкращі організації Латвії і Бунда, перша мала більш 3 тисяч. Бунд — коло 2500. З національно-кращих організацій і дуті далі Кавказ, гірше стоять справи в Спільні — через безперестанні поліційні розгрома. З чисто російських організацій — найбільшу і найцікавішу роботу розвинули петербургські товариші. Це залежало від тих декільх поліційних умов, які давали спротиву вести доволі широку загальну діяльність, засновувати фахові організації, робітничі клуби і школи і т. п. За Петербургом іде Москва. В Севастополі робота ведеть ся майже виключно серед матросів воєнного чорноморського флоту.

І робота ця дала поразку вислідки: — майже усей флот революціонізований, організації на усіх кораблях. Тут треба додати, що матроси чорноморського флоту по походженню переважно українці і що серед них широко прокидається національна українська свідомість.

Конференція обміркувала і прийняла виборчу платформу для виборів до 4-ої Думи. Обміркувала кроки для ведення спільної одноціальної виборчої боротьби і встановлення спільних кандидатів з тими частинами партії, що не прийняли участі в конференції. Дала вибраному на ній Організаційному Комітету наказ зробити все для підготовки тривалого партійного об'єднання з „ленінцями“ та іншими двома організаціями. Постановлено вести енергичну агітацію і організаційну роботу в зв'язку з проведенням в життя нового закону за страхування (забезпечення) робітників так, щоб в членів управ кас хорих („больнична каси“) пройшли робітники с. д. Відгукнулася

конференція і на останній революційній події варті і флоті, перестерігаючи від передчасних вибухів не-визначних з революційним вступленням під впливом і порушаючи партійним організаціям поставити застаточну пропаганду в війську. Память покраним смертю за справу народно-матросів випадовно встановленням. Організація при-поручено виконувати партійний статут, який обов'язує усіх членів роботи постійні вкладки на користь партії.

Для нас соціал-демократів України конференція показала ще й тим, що вона орієнтувала спеціальну резолюцію з порадою усім організаціям С. Д. Р. П. Р., які працюють на території України, розширити агітацію на українській мові.

Постановлено підкреслювати в виборчій платформі, що С. Д. Р. П. Р. протестує проти переслідування царським, правительством культурно-національного руху українців. Ці резолюції ясно показують, що С. Д. Р. П. Р. була і є партією інтернаціональною, а не російською і тим більше не русифікаторською, як її намагались представити українські націоналісти. Для Соціал-демократії в її щоденній праці мова з справою технічною, — і до якої мови робітничі маси звикли, яка є уживана в щоденному життю робітників — на тій соціал-демократія і мусить вести роботу. Не дивно-ж, і то не було русифікаторством, що перед революцією і в дні революції, коли і українська свідомість і український рух і українська просвіта в масах народних майже не існували, а люди звикли через російську школу читати по російському — партійні організації С. Д. Р. П. Р. вели агітацію і видавали літературу майже виключно на російській мові. Але револю-

ція змінила глибоко і цілком мови. Вона зробила те, що українське пробудження переорало народні маси, що маса та, пригавмована в своїм національним почутті і національно-культурних потребах два віки, — під походом революційної бурі знайшла себе і з усім захопленням і поспіхом кинулась добувати ту свою українську культуру, шлях до якої був засажений досі густими тернинами. І партія, в жилах якої тече і горить кров українського робітника, найбільш жива і найближча до життя народних мас — С. Д. Р. П. Р., мусила відчувати і зрозуміти це, і тепер вона кличе свої організації до праці на українській мові.

Нові умови політичного життя зробили і те, що національно-краща організація С. Д. Р. П. Р. — Українська С. Д. Спілька поставила на черзі в інтересі усього с. д. руху справу об'єднання з очисною, те-пер від буржуазного молодого-українства Української С. Д. Роб. Партією, яка не входила досі в склад загальнодержавної соціал-демократії. Конференція прийняла до відомості заяву представника Спільки зобов'язану в цій справі. Має утворитись з обох об'єднаних організацій нова організація під назвою „Соціал-Демократія України“, яка працювати на усіх місцевих мовах і стремити ме до того, щоб у її склад увійшли усі партійні організації, які працюють на території України. Таке розв'язання старого болючого питання, і то в душі інтернаціоналізм, припинить раз на все боротьбу, що доводила до збачення то в одні то в другий бік і тільки розривала активні сили пролетаріату на Україні.

Праця конференції і усе те, що утворилось навкруги конференції дасть без-

мовно дуже багато для змі-нення усього с. д. руху Росії. Соціал-демократичний пролетаріат стає знов усіма членами копати могилу царови і буржуазній порядкові.

Іван Гилька.

Загальний Робітничий Жидівський Союз на Литві, в Польщі та Росії і Соціал-Демократична Партія Литви.

ТОВАРИШІ!

Працюючи плече в плече в кількох губернях (Волинській, Ковенській, Гродненській та Сувальській) місцеві організації „Соціал-демократичної Партії Литви“ та „Бунда“ вже готувались до активного виступу в виборах, до розвинення ширшої агітації, до проведення власних виборів в окремих дистриктах і поїзді до Державної Думи.

Як Бунд, так і Соц.-дем. Партія Литви на недавню відбуту партійну конференцію рішучо заявили за одностайним виступом усіх соц.-демократичних сил підчас виборчої боротьби. Ся єдність виступу найбільше потрібна в районі нашої діяльності, де з значною силою проявляються національні роздори і палахтять національні чвари. Супроти націоналістичної боротьби і націоналістичної агітації буржуазії, треба поставити солідарність і суцільність пролетаріату у передвиборчій боротьбі до 4-ої Думи.

На відбудувши ся з кінцем липня нараді представителів Центрального Комітету Соц.-Дем. Партії Литви і Бунда показалося, що не зважаючи на декотрі різниці, є повна можливість, а власне і konieczність, спільної праці підчас виборчої боротьби, як центральних зарядів обох партій, так і місцевих організацій.

Нарада прийняла слідуючу резолюцію:

Свята і важна сповідь.

Було се в селі Чорнокінях малих, густинського повіту. Егомось Іван Л. . . оголосив якийсь „любівуш“ наказуючи ціле село, аби наряд сповідав ся що другої неділі, бо наближається страшний суд. Згадавши він був дуже бідний. Наряд став горнути, щоб помочи служі божому. А мій до церкви хліб, що другий день маєш послати і мама то вже що другий день стали сповідатись, бо казали, що дуже мають охоту дістатись до раю захвалюваного егомосцем. Йдуть мої родичі до сповіді, і беруть попови варені печене. Ту треба сказати, що мій батько був тверезим і багатим на ціле село.

Ну, сповідав піп маму: — Чим ти коби́то образила Бога?

Мама з страхом: Прощу пана бога, образилам святого егомосця. Мій чоловік мав йти в поле перший раз сіяти і скинув з стійки жита, обмолотив, дві рази, набрав достатку і своїх дітей вчує в школах, а мої родичі продали решту маску, що не роздали попом, завели нас темних до Канади, і вони на старість корчуть фарму та вивозять каміне, а я в поті чола мушу бити пшайги на секції.

здо... здох... здохлабсь”.

Питає піп: — А маєш еще такі, тяжкі, смертельні гріхи? — Не маю вже, — прошу святого егомосця. — Коли так, то я можу тебе тільки відкупити, бо інакше за се жде тебе вогонь пекольний. За пошту маєш дати на 12 служб божих 24 ринських, на 12 акафистів до Кирила і Методія 24 ринських, що суботи маєш носити до церкви хліб, що другий день маєш послати і раз в місяць серед церкви маєш крижем лежати. Нані по полудни принеси до мене 48 ринських аби́м ся відмолив за тебе... бий ся в груди...

Як мої родичі розохотились на рай, то що другої днини сповідали ся все егомосця несли, що він лише наказав їм. І так поводи тато з мамов рознесли масок по нам по відпустах. Попи поклікувались на Христову науку що хто хоче неба, хай роздасть свій маєток — дерла з людей що могли, нині їздять чвірками, пливвають в достатку і своїх дітей вчує в школах, а мої родичі продали решту маску, що не роздали попом, завели нас темних до Канади, і вони на старість корчуть фарму та вивозять каміне, а я в поті чола мушу бити пшайги на секції.

Ось такий то понівський рай.

Іх рідний син.

Ор. Пентак.

„Голодного накормити“.

— Перша моя в'язниця була в Р., де я переживав цілі довгі два тижні — оповідав мені мій товариш подорожі коли відпочивавсьмо під деревом при дорозі. Був се чоловік сальний, чорного заросту, з осомленим від сонця і вітру лицем. Був се чоловік оден із тих, що ціле своє життя збувають на волокнисті, для котрих домог, вітчанною є свѣт цілий. Мандровав з ним вже п'ять днів і — признаюсь — признав було мені його товариство.

— Очевидно було се вже давно — говорив дальше — знаєш еще в тих телячих літах, коли то чоловік молодий, дурний, не знає ні життя, ні людей і на все дивить ся рожево, повен найбільших надій. Бувим тоді еще цілком „порядним“. Отже випало мені йти пішки з К. до К. На залізницю у мене не стало грошей! Мамин задеди кілька грошей, що як собі нерозсудно обчислювали, мали вистарчити на дорогу пішо аж до К., щоб нігде не просити „милостині“. Прекрасний був день, коли пущив ся я в дорогу. Веселий, свободний — здавалось мені, що нема нічого такого, чого б я не міг довершити. Але на другий день розпочав падаєти дощ, який переміняв ся в кілька днівну слоту. Не признаючи до подорожі пішо, мусівим йти

звільна крок за кроком. Остаточно так змінив ся, що не робивим вже більше, чим три милі в червневий день. Розумієсь подорож моя продовжилась і я цілком завів ся що до рахунку укінчення її. Гроші а кожним днем цезали як дим, як камфора і вешті прийшов день, в котрім я видав послідний гріш. Що-ж завтра буде? — подумав я собі перед сном. „А що по завтра, що до К. еще так далеко? ...

Отже три дні йшовим в голоді. Прода-ти нема що, а вступити до селянина — попросити... певно... можеб і дав... але я тоді за ніщо в світі не зробивим був сего. На саму згадку про се, вдарила мені кров до голови. „Може воно якось буде“... стогнавим, але що воно може бути, то сего не знавим. Хіба чудо, хіба Пан Віг приславби мені хліб круком як колись Іаїл на нуші. Зачав я живитись щівником, котрого поню було по ровах, зеленими сливками з придорожних дерев і іншими подібними делакатсами. Але се все зелене і квасне, замість мене нажвавити, еще гірше виголодижвало мій жолудок. Хопила мене розпука. Колиб не дощ наनावим, ся до праці на полі, але ту дощ і прийдець з гни-пути з голоду. Куди поглянув я, глухо, пусто, нігде живої душі нема.

Не памятку як вже зати́нув ся я до Р., на самого святого Петра і Павла. Видстоїв з хлібом, ба, навіть самий напів „Реставрація“ привело мене до слабости